

Briežu dzimtas dzīvnieku Hroniskās novājēšanas slimības (HNS)

diagnostikai nepieciešamo
audu paraugu atlase

Sagatavoja: Līga Ansonska
ZI «BIOR» DzSDL Patoloģijas nodaļas vecākā eksperte

Saturs

- Mērķis
- HNS diagnostikai nepieciešamie audu paraugi
- Materiāli audu paraugu iegūšanai
- Paraugu iegūšanas metodes
- Paraugu iepakošana, uzglabāšana un nosūtīšana ZI «BIOR»
- Paraugu pavadrakstā norādāmā informācija par dzīvnieku
- Paraugu laboratoriskās izmeklēšanas shēma
- Video

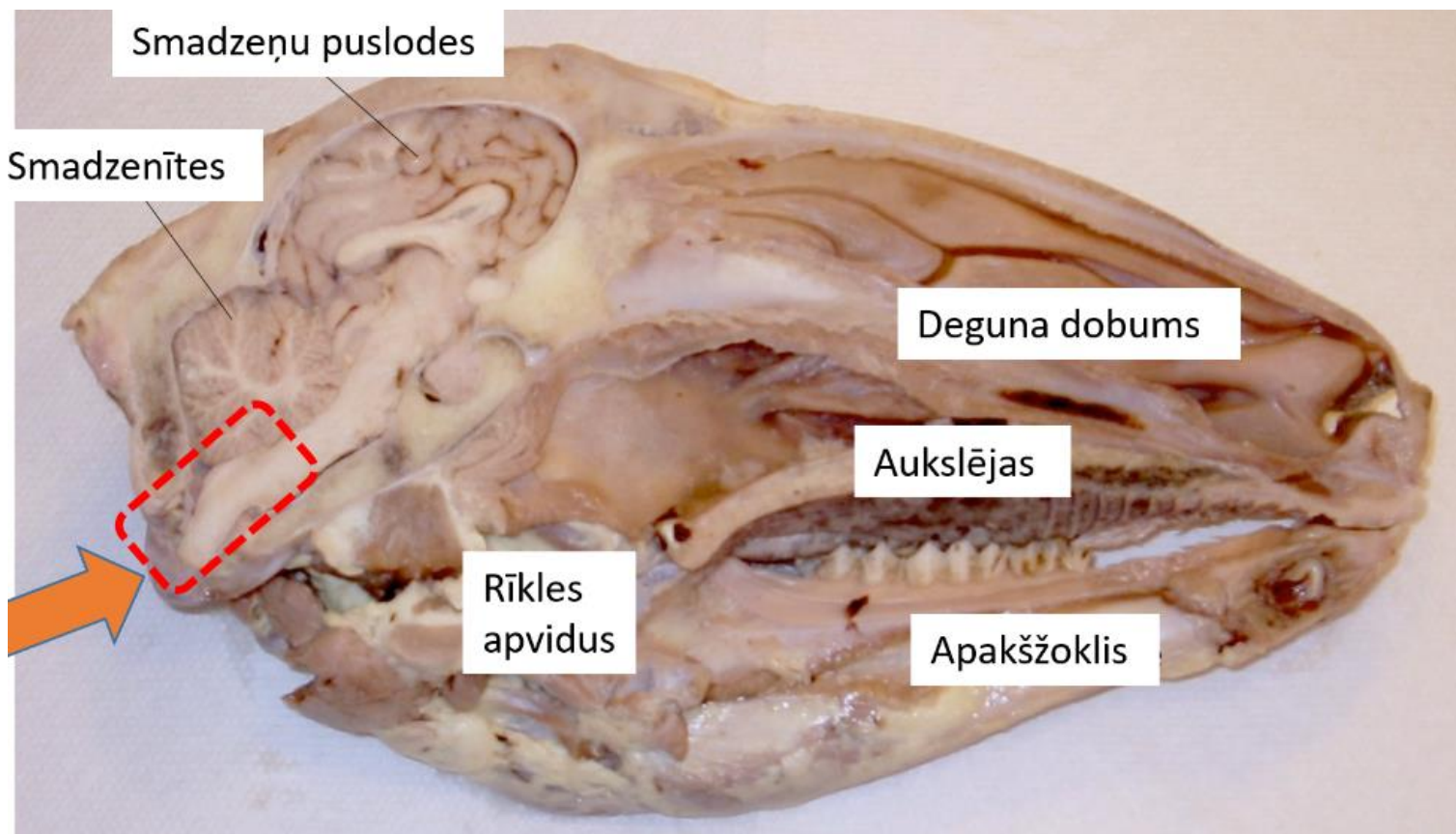
Mērķis:

Iepazīstināt medniekus ar
pareizu HNS diagnostikai
nepieciešamo audu
paraugu atlasī un tālāko
rīcību ar iegūtajiem
paraugiem

HNS diagnostikai nepieciešamie audu paraugi (1)

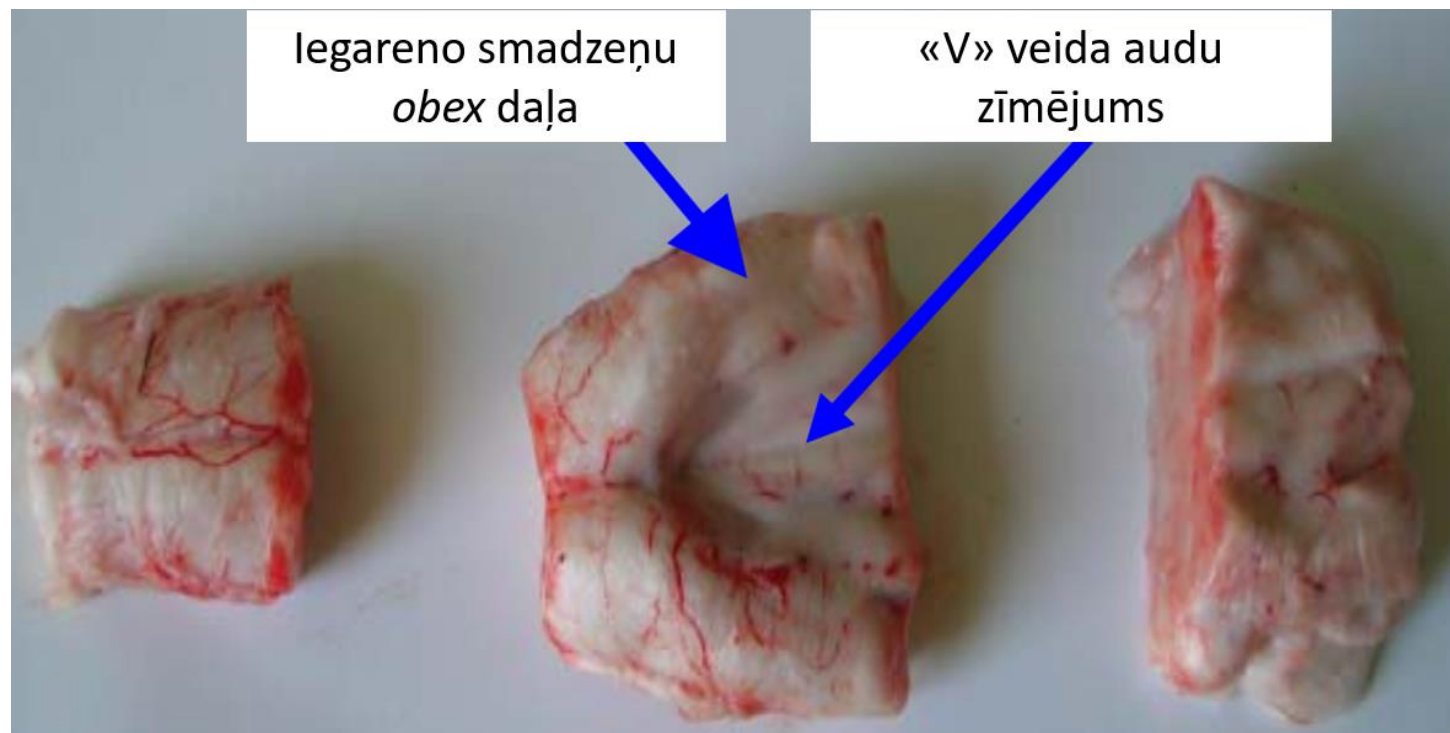
- **legarenās smadzenes** – galvas smadzeņu aizmugurējā (kaudālā) daļa, kas sākas zem smadzenītēm un, izejot caur pakauša kaula lielo caurumu, pāriet muguras smadzenēs.

HNS diagnostikai nepieciešamie audu paraugi (2)

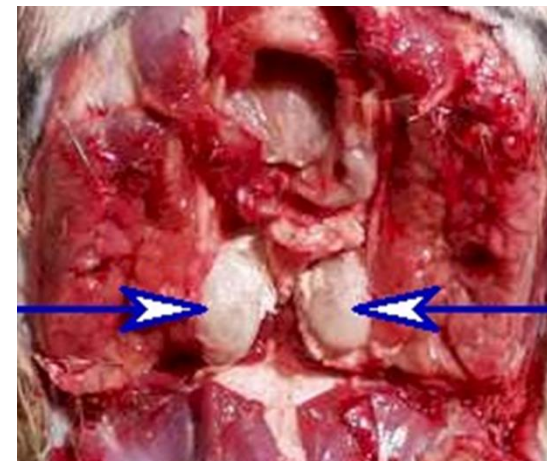
- **legarenās smadzenes** – galvas smadzeņu aizmugurējā (kaudālā) daļa, kas sākas zem smadzenītēm un, izejot caur pakauša kaula lielo caurumu, pāriet muguras smadzenēs.

- Specifiska pazīme:
«V» veida audu zīmējums.

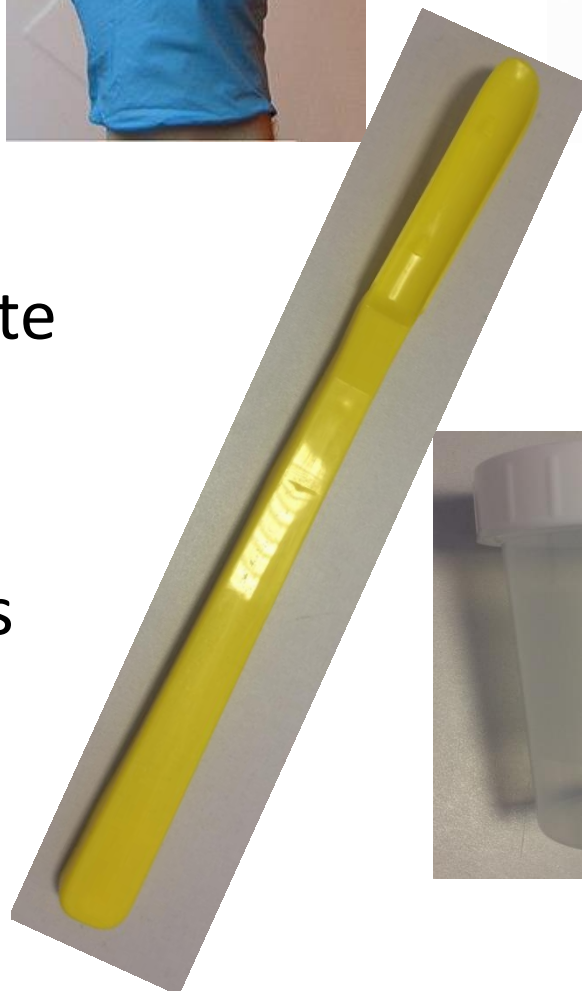
HNS diagnostikai nepieciešamie audu paraugi (3)

- Iegarenās smadzenes
- **Mediālie retrofaringeālie jeb aizrīkles limfmezgli** – rīkles aizmugurējā (kaudālā) daļā, augšējā (dorsālā) virsmā novietoti pāra limfmezgli, plakani, ovālas līdz trijstūrveida formas, pelēkas līdz brūnas krāsas, cieši elastīgas konsistences audu veidojumi. Izmēri variē atkarībā no sugas (no 2 līdz 6 cm gari).
- Ja nav iespējams iegūt aizrīkles limfmezglus, alternatīva ir mandeles vai citi galvas limfmezgli (piemēram, apakšžokļa limfmezgli).

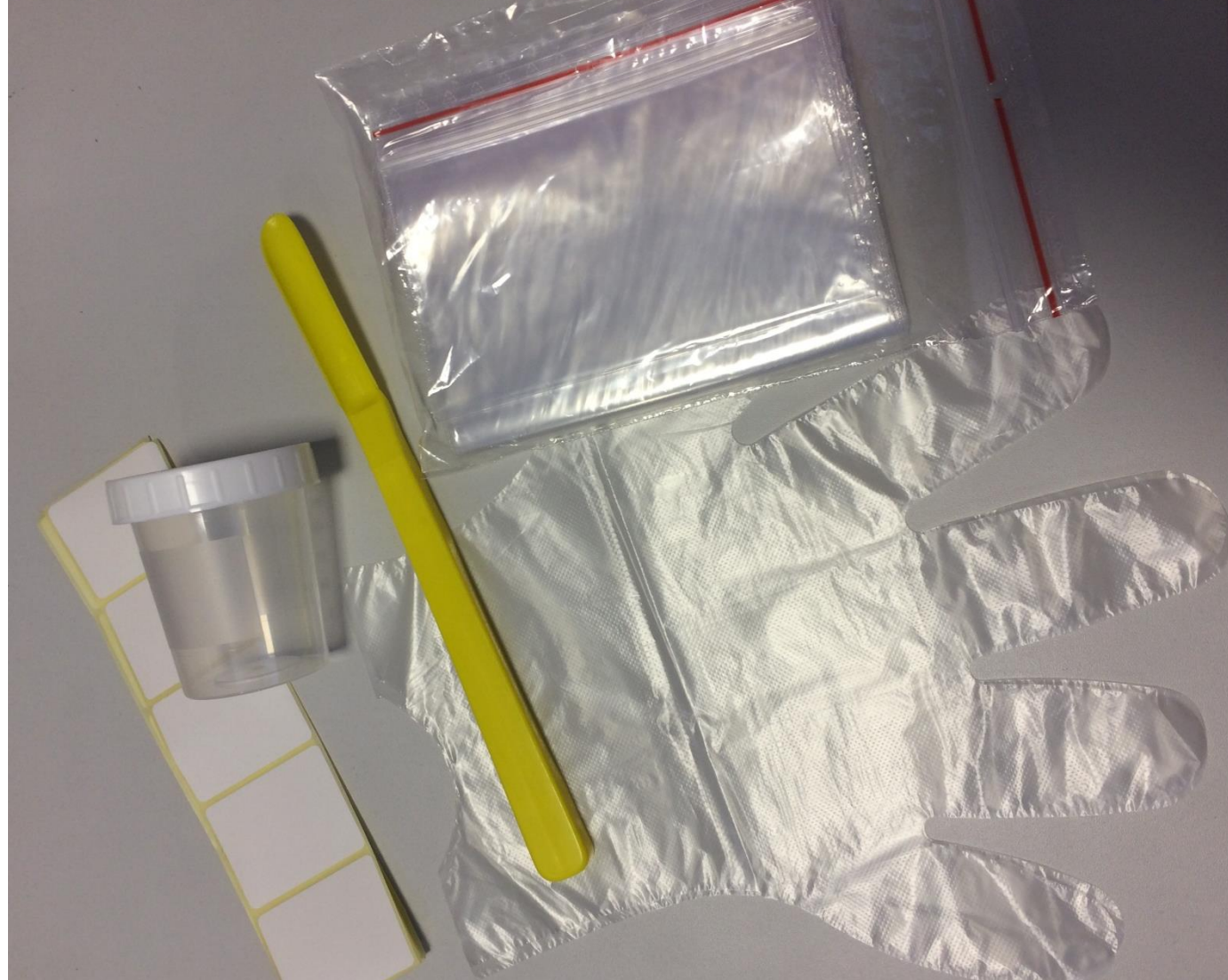

Materiāli

- Vienreizlietojamie cimdi
- Skalpelis vai ass nazis
- Pincete
- Iegareno smadzeņu karote
- Trauciņš un aizvalcējams polietilēna maisiņš
- Marķieris un marķēšanas uzlīmes

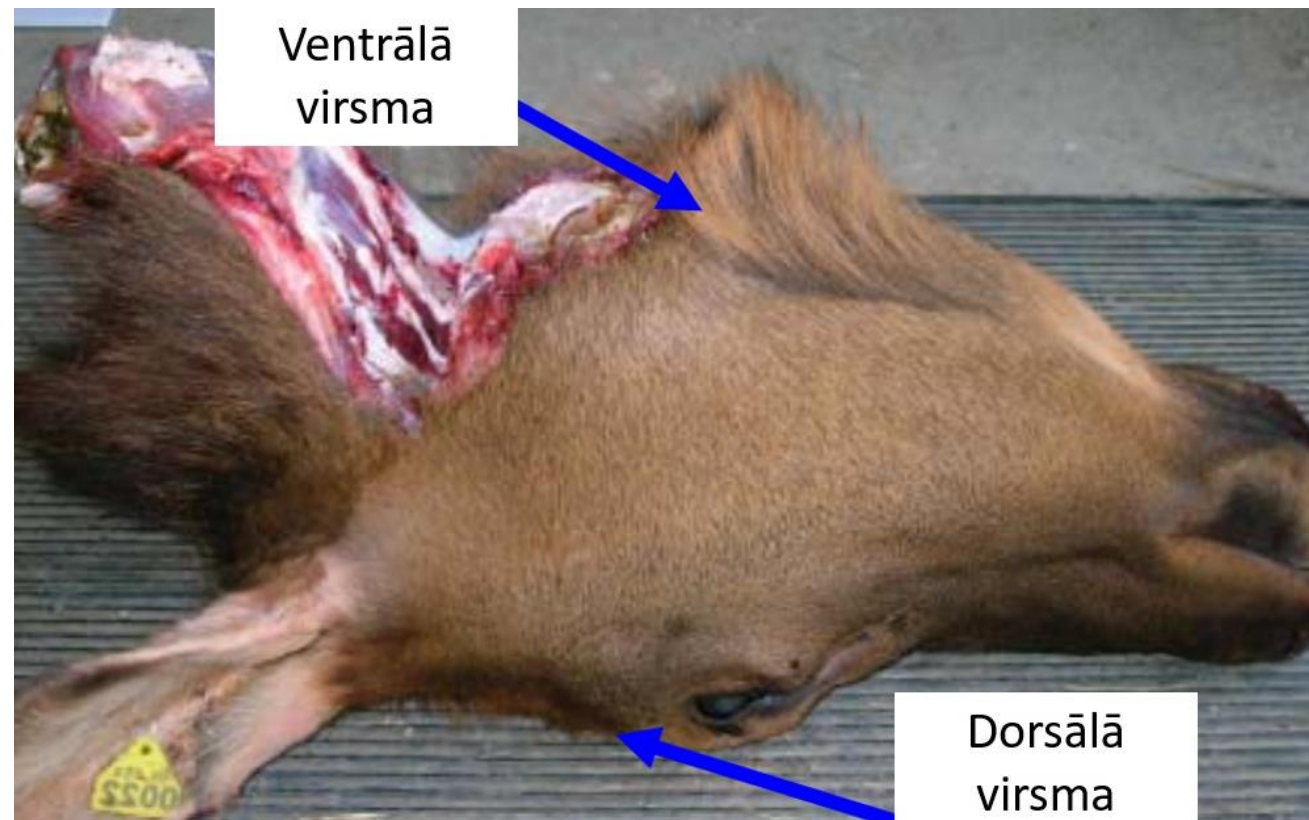

Materiālu komplekts

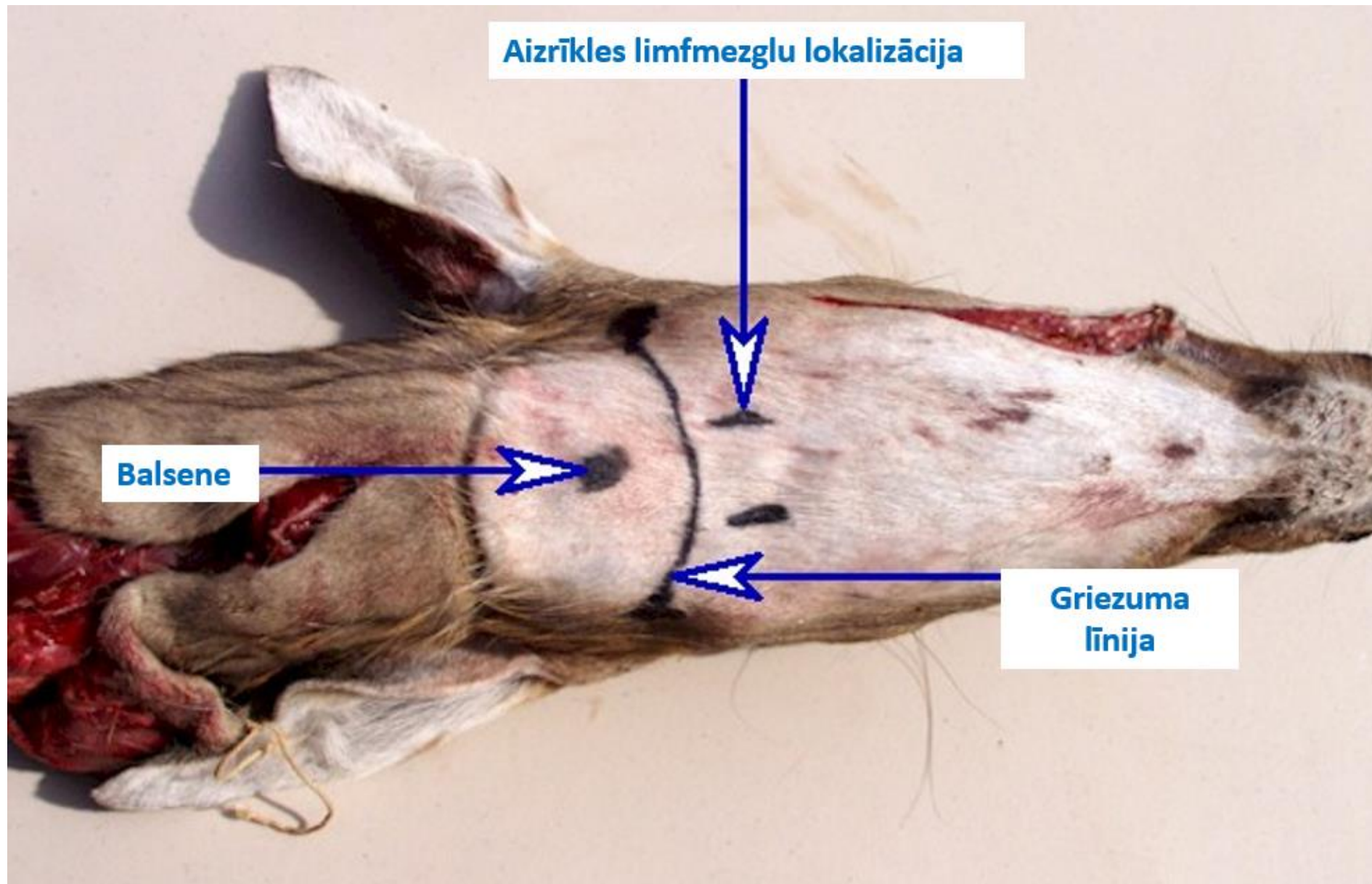

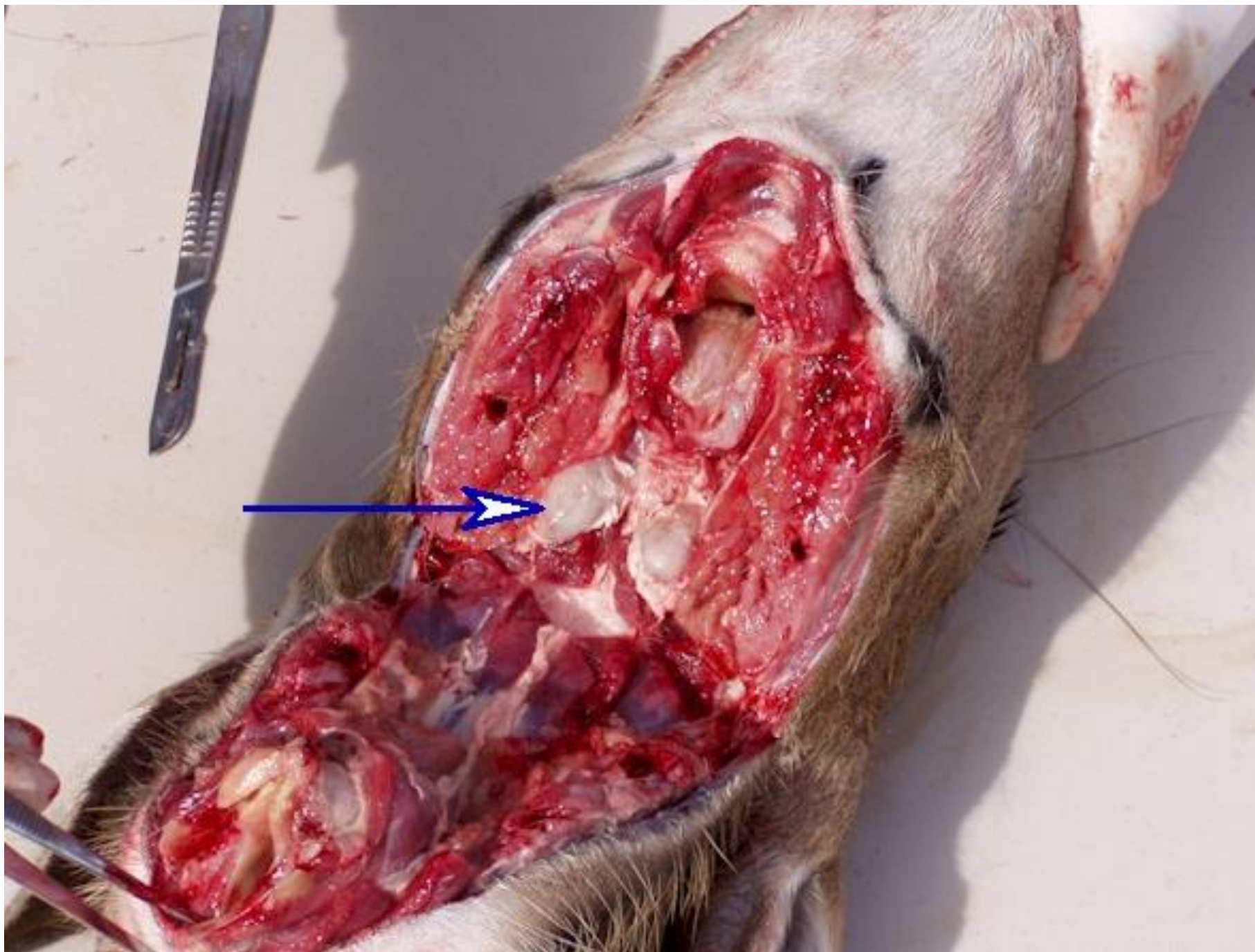
Paraugu iegūšanas soļi (1)

- 1) Galvu novieto uz dorsālās virsmas (pieres daļa uz leju, apakšžoklis uz augšu)
- 2) Aizrīkles limfmezglu atsegšana un izgriešana

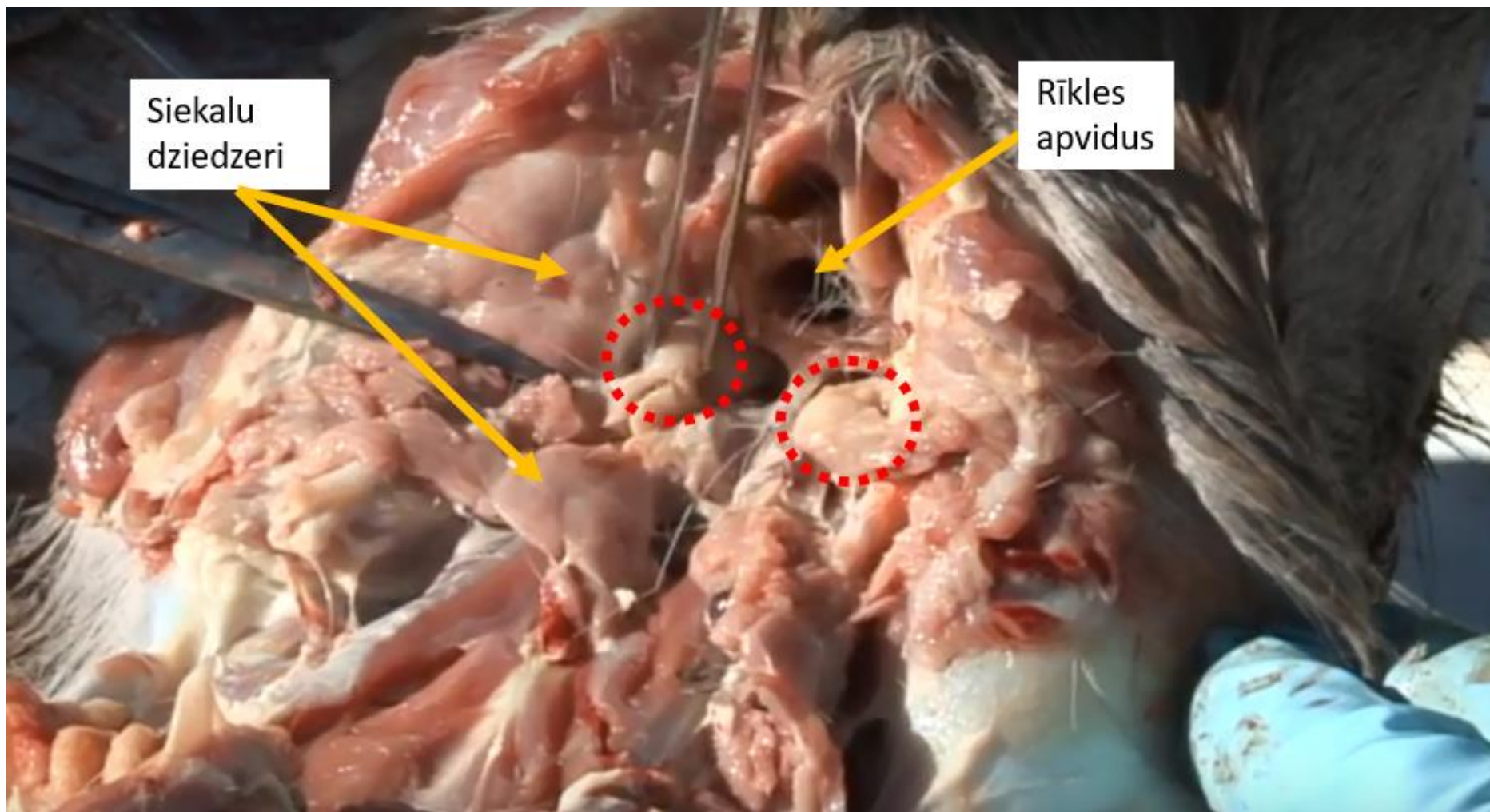

Aizrīkles
limfmezglu
lokalizācija
un piekļuves
punkti

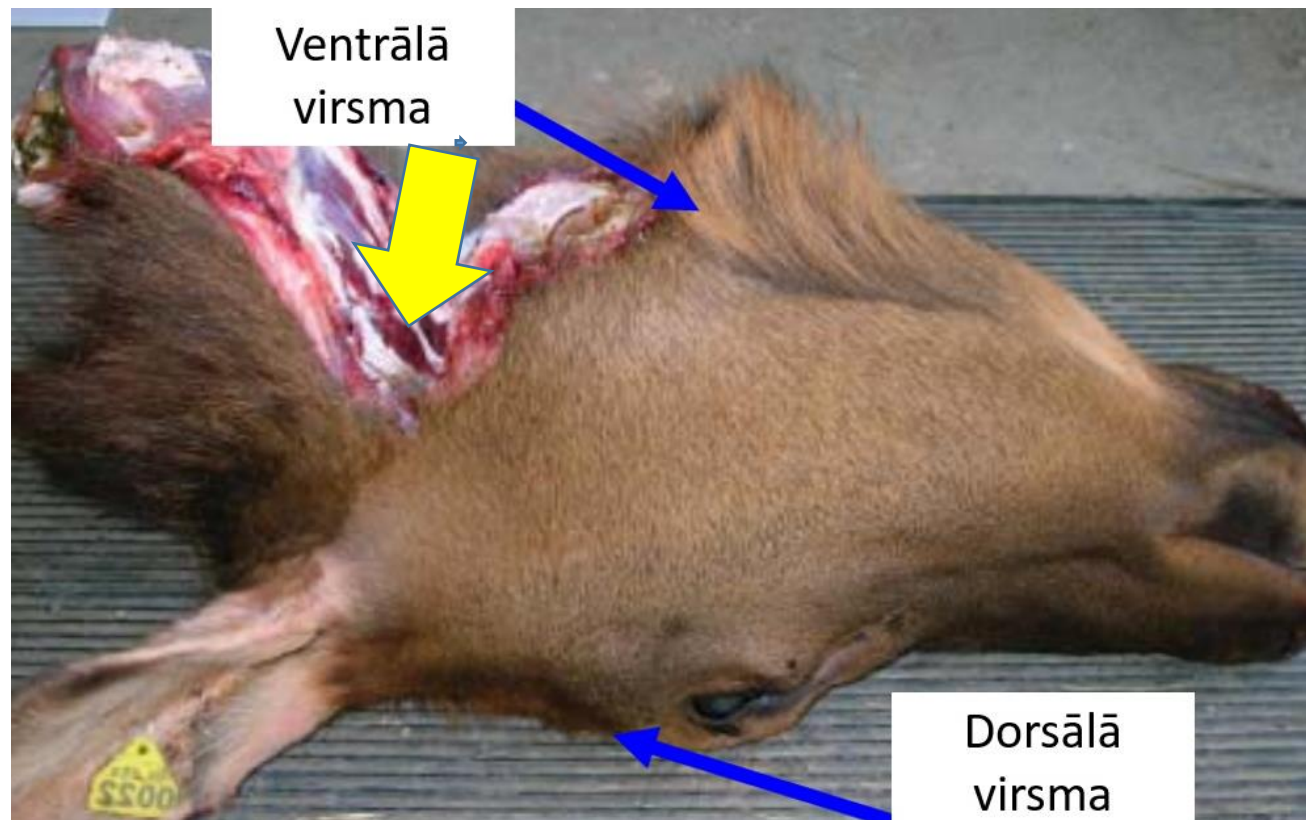
Aizrīkles
limfmezglu
atsegšana un
izgriešana
svaigi
nokautam
dzīvniekam

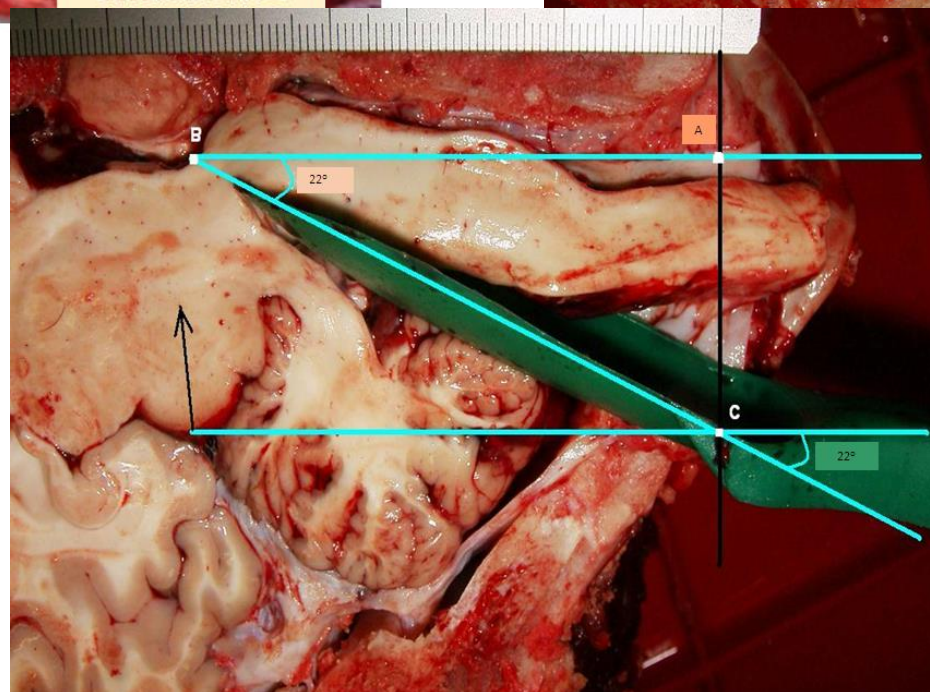
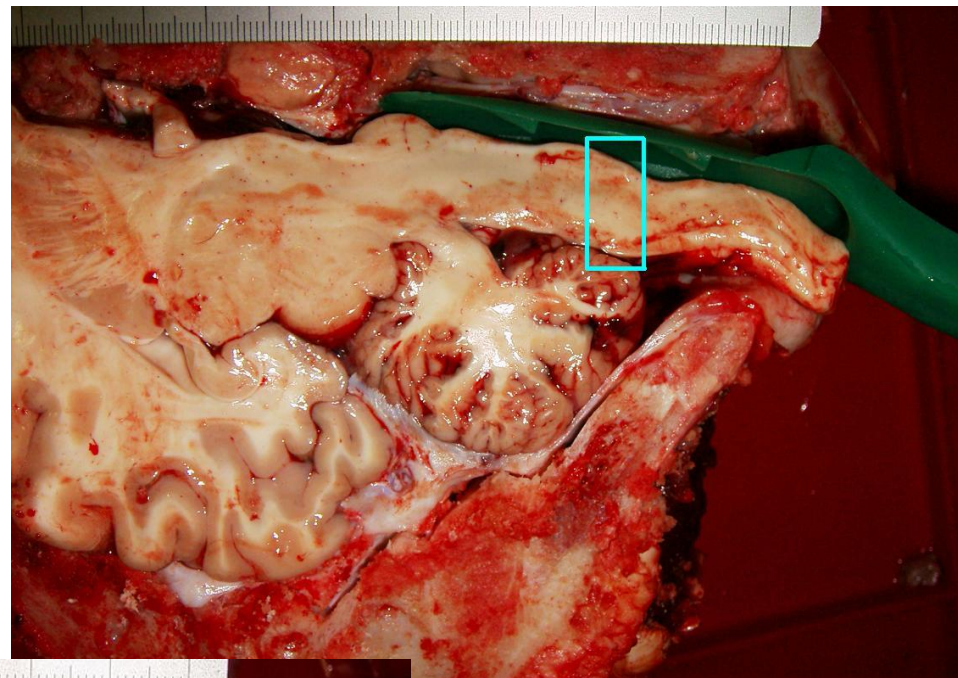
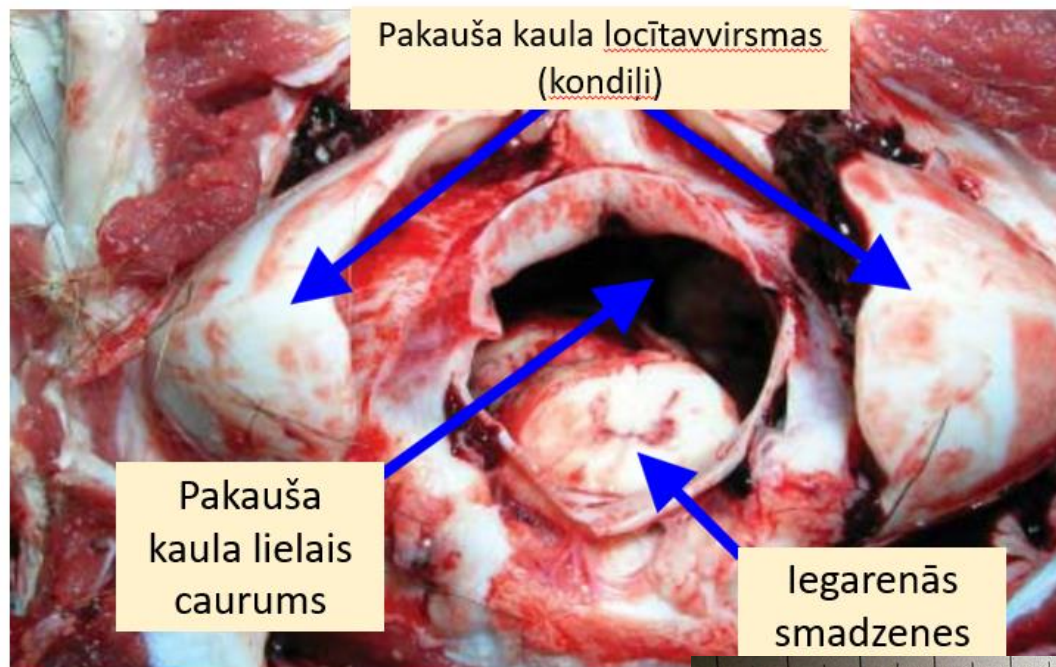

Aizrīkles
limfmezglu
izņemšana
dzīvniekam,
kas atrasts
miris

Paraugu iegūšanas soļi (2)

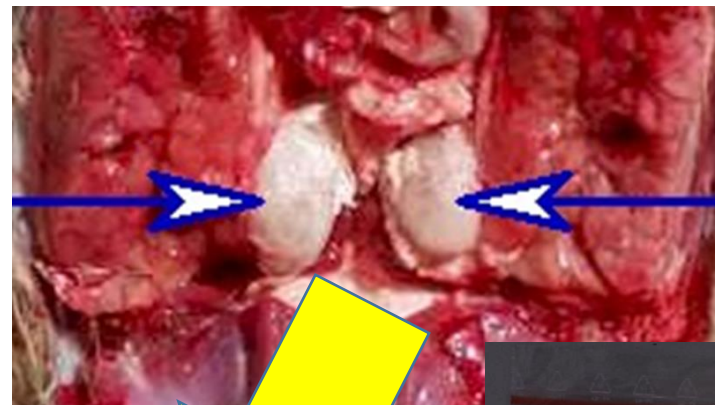
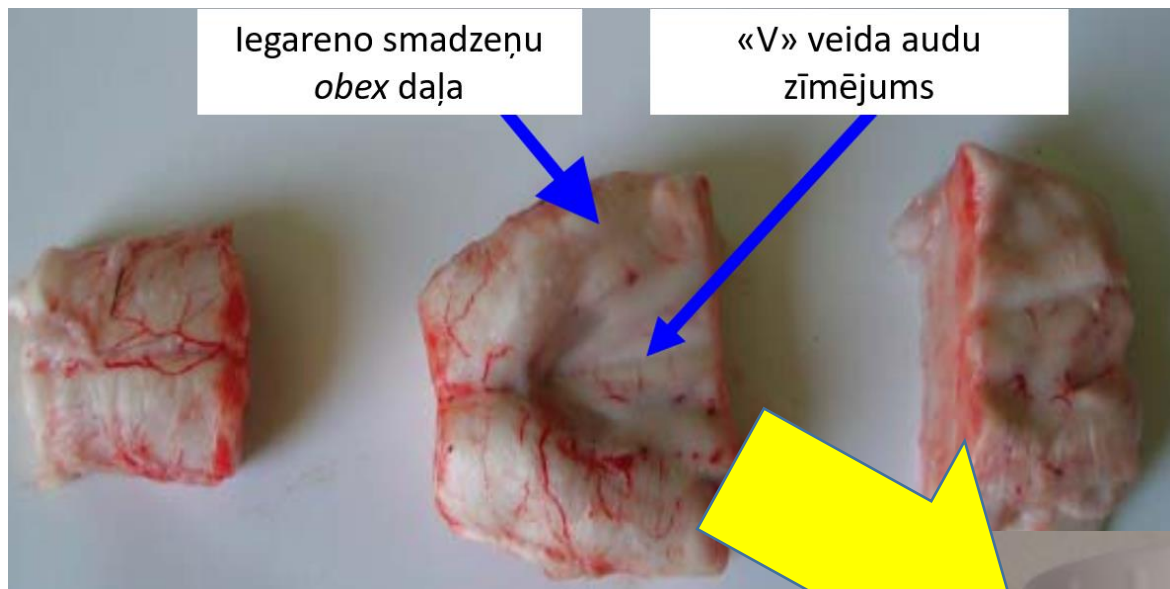
- 1) Galvu novieto uz dorsālās virsmas (pieres daļa uz leju, apakšžoklis uz augšu).
- 2) Aizrīkles limfmezglu atsegšana un izgriešana.
- 3) Piekļūst pakauša kaula locītavvirsmai un pakauša kaula lielajam caurumam.
- 4) Pa pakauša kaula lielo caurumu izņem iegarenās smadzenes, izmantojot iegareno smadzeņu karoti.

Pa pakauša kaula
lielo caurumu
izņem iegarenās
smadzenes,
izmantojot
iegareno
smadzeņu karoti.

legūto paraugu iepakojšana

Trauciņu markē ar uzlīmi uz kuras norādīts:

- 1) dzīvnieka ID Nr./PVD
piešķirtais Nr.
- 2) Parauga iegūšanas datums

Paraugu iepakojšana, uzglabāšana un nosūtīšana

ZI «BIOR»

- Parauga noņemšanai izmanto specifiskus, vienreiz lietojamus plastmasas traukus, uz kuriem OBLIGĀTI jābūt uzrakstītam dzīvnieka identifikācijas numuram un parauga noņemšanas datumam.
- Paraugus uzglabā ledusskapī +4⁰C temperatūrā vai, ja iespējams, uzreiz pēc paraugu noņemšanas nogādā tos ZI «BIOR» laboratorijā Rīgā vai KAN citviet Latvijā.
- Materiāls jānogādā laboratorijā 24 stundu laikā pēc paraugu iegūšanas (maksimums 48 h laikā, piemēram, ja paraugs iegūts sestdienā).
- Transportē piemērotā konteinerī, vēlams uz ledus, paraugiem atrodoties +2⁰C – (+8)⁰C temperatūrā.
- Parauga audi **nedrīkst būt saplēsti un sasaldēti!**

Paraugu pavadrakstā norādāmā informācija par dzīvnieku:

- Dzīvnieka ID Nr.
- Suga (alnis, stirna, staltbriedis, *baltastes briedis*).
- Pārvaldības sistēma (saimniecībā audzēts - nebrīvē turēts, savvaļas vai *daļēji pieradināts dzīvnieks*)
- Mērķgrupa (*miris, klīniski slim, nomedīts nederīgs pārtikai u.c.*)
- Dzimums (siev.dz./vīr.dz.)
- Ģeogrāfiskā atrašanās vieta
- *Vecums?*

Paraugu laboratoriskās izmeklēšanas shēma

Ātrās noteikšanas testi:

ZI «BIOR»

- ELISA (Bio-Rad, IDEXX) - HNS PrP noteikšana

Apstiprinošie testi:

HNS aizdomīga vai pozitīva ELISA rezultātu gadījumā

ZI «BIOR»

- Imūnhistoķīmija (IHC) un klasiskā histoloģija

Izolāta raksturošana:

Pozitīvu apstiprinošo testu gadījumā

ES TSE references laboratorija

- PrP bioloģiskā tipēšana

Interneta video resursi

- <https://www.youtube.com/watch?v=9SI35T3rXoY>
- <https://www.youtube.com/embed/JoeQZZDTI68?rel=0&showinfo=0>
- <https://www.youtube.com/embed/SJjNXNCn8N0?rel=0&showinfo=0>

Paldies par uzmanību!